Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiantuntijalausunto
30.9.2025

Asia: E 52/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje: Komission tiedonanto: Tekoälyn maanosa -toimintasuunnitelma

Työ- ja elinkeinoministeriö vastasi E-kirjelmän valmistelusta, minkä pohjalta tämä asiantuntijalausunto on annettu.

Käsittelyvaiheesta

Kuten E-kirjelmässä kuvataan, ”Tiedonanto on kuvaileva strateginen ohjelma, jonka perusteella komissio tulee antamaan eri ehdotuksensa. Varsinaisiin ehdotuksiin otetaan kantaa, kun komissio on antanut ehdotukset. Tällä valtioneuvoston selvityksellä muodostetaan lisäksi ennakkovaikuttamistavoitteita tekoälyn soveltamisen strategian, tekoälyä tieteessä koskevan strategian sekä pilvipalvelujen ja tekoälyn kehittämisen säädöksen osalta.”

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole tiedossa, että E-kirjelmässä kuvatun sisällön osalta olisi tapahtunut sinällään merkittäviä muutoksia E-kirjelmän valmistelun jälkeen. Sisällössä kuvatut asiat etenevät kuitenkin koko ajan. E-kirjelmän ennakkovaikuttamistavoitteet ovat olleet hyödyllisiä ennakkovaikuttamisessa.

Yleisesti toimintasuunnitelmasta

Kuten E-kirjelmässä todetaan, ”Suomi pitää hyvänä, että komissio on antanut laaja-alaisen, yhteen kokoavan tiedonannon keskeisistä tekoälyyn liittyvistä suunnitelluista politiikkatoimista. Yleisesti ottaen ehdotetut toimet edistävät tekoälyn tutkimusta, kehitystä ja hyödyntämistä sekä yhteiskunnallisten vaikutusten huomioimista ja riskien hallintaa tekoälyyn liittyen.”

Tekoälyn gigatehtaat

Tekoälyn gigatehtaiden osalta valtioneuvostossa valmistelusta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö lukuun ottamatta EuroHPC-yhteisyritystä koskevan asetuksen muuttamista (komissio antoi ehdotuksensa 15.7.), mistä vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Gigatehtaat ovat yritysvetoisia projekteja, koska suurin osa rahoituksestakin tulisi yrityksiltä. Työ- ja elinkeinoministeriö on jatkanut tekoälyn gigatehtaita koskevaa valmistelua, tehden yhteistyötä muiden ministeriöiden, elinkeinoelämän, Euroopan komission ja muiden sidosryhmien kanssa. Valtioneuvosto on ollut yhteydessä muiden jäsenvaltioiden kanssa. Komissio tiedotti 30.6., että 20.6. sulkeutuneeseen aiehakuun

oli tullut 76 hakemusta, mikä on enemmän kuin mitä odotettiin. Näistä neljä oli sellaisia, joissa tehtaan sijainniksi oli kaavailtu Suomi. Yksi näistä oli Nokian johtama konsortio, kuten valtioneuvosto tiedotti 4.7. Työ- ja elinkeinoministeriö on keskustellut kaikkien neljän Suomi-hakijan kanssa. Valmistelu jatkuu.

Tekoälyn soveltamisen strategia

Politico-verkkojulkaisun mukaan Euroopan komissio julkaisisi strategian 8.10. Suomi vastasi tiiviisti strategiaa koskeneeseen komission julkiseen kuulemiseen, joka sulkeutui 4.6. Vastauksen sisältö oli linjassa E-kirjelmän ennakkovaikuttamiskantojen kanssa.

Pilvipalvelujen ja tekoälyn kehittämisen säädös

E-kirjelmän ennakkovaikuttamiskantojen pohjalta Suomi vastasi komission kuulemiseen, joka sulkeutui 3.7. Asiasta keskustellaan neuvoston teleasioiden työryhmässä 30.9. Arvio on, että komissio antaa ehdotuksen tämän vuoden viimeisellä neljänneksellä tai ensi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Säädökseen liittyisi myös julkisen sektorin pilvipalveluhankintoja koskeva suositus.

Sääntelyn noudattamisen edistäminen ja yksinkertaistaminen

Euroopan komissio kerää 16.9.-14.10. palautetta ns. digitaalipaketista eli digitaali-omnibus-ehdotuksesta. Komission mukaan digitaalinen paketti tulee esittelemään komission digitaalisen yksinkertaistamisen agendan tuleville vuosille ja ehdottamaan digitaalista omnibus-asetusta, joka sisältää ensimmäisen joukon toimenpiteitä yritysten tilanteen välittömän helpottamisen tueksi. Aiempien kolmen julkisen kuulemisen pohjalta välittömiksi toimenpiteiksi harkitaan erityisesti datalainsäädännön yksinkertaistamista, evästeitä ja muita seurantateknologioita koskevien sääntöjen tarkistamista, kyberturvallisuuspoikkeamien raportointia koskevien vaatimusten keventämistä sekä kohdennettuja muutoksia tekoälyasetukseen, jotta sääntöjen soveltaminen olisi mahdollisimman toimivaa.

Ehdotus ns. digitaalipaketista saatetaan antaa piankin em. palautteen keräämisen eli kannanottopyynnön sulkeuduttua, ehkä jo marraskuussa.

Lasse Laitinen
Erityisasiantuntija
Työ- ja elinkeinoministeriö